

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 17 oktober 2007

Ons kenmerk 27/5.12/2007008324

Behandeld door mevrouw A.A. Bosch (0592) 36 54 11

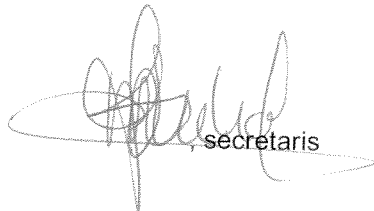
Onderwerp: Beleidsnotitie Een half miljoen mensen, de Drentse welzijn, zorg en
wonen aanpak

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij bieden wij u de notitie Een half miljoen mensen, de Drentse welzijn, zorg en
wonen aanpak aan. Aan de toezegging in de statencommissie van najaar 2006 wordt
daarmee invulling gegeven. De notitie geeft tevens een antwoord op de beleidsvoor-
nemens in het Collegeprogramma 2007-2011, Kiezen voor de kracht van Drenthe.
Er kan direct gestart worden met de uitvoering. De notitie geeft aan hoe de provincie
haar rol en verantwoordelijkheid op het terrein van welzijn, zorg en wonen voor de
Drentse burgers de komende jaren gaat invullen. Nauwe samenwerking met gemeen-
ten, woningcorporaties en welzijn- en zorginstellingen is essentieel.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
mjs/coll.

Een half miljoen

mensen

de Drentse welzijn, zorg, en wonen aanpak

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Inleiding	8
2	Prognoses, ontwikkelingen en trends	9
2.1	Demografische ontwikkelingen: het decor van 2025	9
2.2	Trends en maatschappelijke ontwikkelingen.	10
2.3	Conclusies: er tekenen zich drie hoofdlijnen af die van belang zijn.	11
3	De veranderende vraag naar welzijn, zorg en wonen	13
3.1	Huidige (wettelijke) taken op het terrein WZW	13
3.2	Huidige provinciale rol	13
3.3	WZW gebaseerd op de ontwikkelingen	15
4	Visie	18
4.1	Inhoudelijke uitgangspunten	18
4.2	Kansen en bedreigingen	19
5	Dit gaan wij doen	20
6	Financiële Meerjarenindicatie	24
	Literatuurlijst	25
	Afkortingenwijzer	26

Een half miljoen mensen

Wij willen

een samenleving, die is ingericht op het principe van Drents noaberschap. Oog voor de medemens; waar nodig met de helpende hand voor de zwakkere. Wij willen extra aandacht voor zorg aan jongeren en ouderen. Wij investeren op samenhangend beleid op het gebied van wonen, welzijn en zorg maar begrijpen heel goed dat wij dat niet alleen kunnen doen. Wij willen samenwerken met gemeenten, woningcorporaties, welzijn- en zorginstellingen om met een passend antwoord op de veranderende vraag van onze inwoners te komen. Wij gaan ons actief opstellen, zoeken naar allianties en willen vooral onze eigen stimulerende en faciliterende rol spelen.

En dit gaan wij doen in 2007!

1 Ondersteunen van de drie regioplatforms

Welzijn, Zorg en Wonen (WZW)

De drie regio's kennen allemaal een eigen traject om invulling te geven aan het convenant WZW en te komen tot de ontwikkeling en uitvoering van een integraal regionaal programma. De regioplatforms bestaan uit gemeenten, woningbouwcorporaties, welzijns- en zorginstellingen en provincie. Ze krijgen elk ondersteuning door een bureau en een budget voor vernieuwende initiatieven.

Actie + kosten (en resultaat)

Zuidoost

- opleveren uitvoeringsprogramma (eind 2007) start uitvoering programma - Grontmij € 30.000,--;
- uitvoeringsbudget (beheer secretariaat regioplatform) € 10.000,--;

- start project "Blijvend thuis in eigen huis" - opdrachtverlening door middel van aanbesteding € 20.000,--.

Zuidwest

- ontwikkelen uitvoeringsprogramma Grontmij € 40.000,--.

Noord

- uitvoeren pilots WZW-programma - Companen € 20.000,--.

Aansluiten bij Uitwerking pilots in het kader van de regiovisie Groningen-Assen, specifiek de gemeenten Tynaarlo en Noordenveld.

2 Realisatie werkplaats WZW

Provinciaal expertisecentrum (bundeling van kennis en ervaring) waarbij de opdracht verleend wordt aan één organisatie, die vervolgens met andere organisaties (bijvoorbeeld door middel van uren van preferente en andere provinciale instellingen) de werkplaats vormgeeft.

Actie + kosten

Opdrachtverlening door middel van aanbesteding bestaande uit twee delen: € 90.000,--

- deel 1: aanbesteding in 2007, looptijd 2007/2008

Resultaten deel 1

- drie initiatieven in overleg met en daarna weggezet bij de regioplatforms;
- ontwikkeling van één digitale atlas “WZW” (samenhang met Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO-) ontwikkeling);
- organisatie van minimaal drie themabijeenkomsten, lezingen of excursies, gevoed door onder meer de regioplatforms.

Specifiek in oktober een excursie met partijen (onder andere vijf gemeenten) uit Zuidwest Drenthe en in december een themabijeenkomst, waarin het Uitvoeringsprogramma van Zuidoost-Drenthe gepresenteerd wordt.

3 Versterken van de welzijnscomponent in het WZW-thema

De welzijnscomponent is slecht ontwikkeld in de trits WZW. Dit blijkt uit onderzoek, bijvoorbeeld naar de woonplannen van de gemeenten, de ervaringen in de regioplatforms en het regiovisie onderzoek in Noord-Drenthe. Er zijn redenen aangevoerd maar geen oplossing. Door middel van opdrachtverlening willen wij in een drie fases de welzijnscomponent versterken.

- Fase 1: interactieve inventarisatie welzijnsknelpunten op lokaal niveau.
- Fase 2: uitzetten pilots.
- Fase 3: spreiding in Drenthe.

Actie + kosten

Fase 1 moet direct in 2007 starten en loopt tot medio 2008. Opdrachtverlening door middel van aanbesteding.

Aanbestedingssom € 60.000,--.

Resultaat fase 1

Specifieke inventarisatie welzijnsknelpunten die direct uitmondt in voorstel van minimaal drie “welzijnspilots”, startend in de loop van 2008. De “aannemer” zorgt voor ondersteuning en samenhang, preferentie organisaties als STAMM, ENOVA, Zorgbelang en SportDrenthe nemen binnen hun jaarprogramma een gedeelte van de uitvoering voor de rekening.

4 Instellen van een stimuleringsbudget WZW

Vernieuwende projecten vragen extra inzet. Kennis (ondersteuning vanuit de werkplaats) maar ook financieel. In de beleidsregel worden nieuwe initiatieven ondersteund. De beleidsregel wordt in overleg met de convenantpartners en gedeputeerde staten vastgesteld in oktober 2007 en wordt voor de eerste maal op 1 december 2007 opengesteld.

Actie + kosten

Vaststellen beleidsregel en publiceren beleidsregel: ontwikkelen folder en melden op de web-site.

Budget 2007 € 120.000,--.

Resultaat

Start van minimaal twee vernieuwende vormen van wonen met zorg- en welzijnsdiensten. Energie en initiatief in het veld worden gehonoreerd met budget en met expertise.

5 Uitreiken van de WZW-innovatieprijs voor het meest vernieuwende welzijnzorgwoonproject

Eén maal per twee jaar wordt er, tijdens een speciale WZW-avond in een WZW-week de innovatieprijs uitgereikt.

Wij willen laten zien dat het een belangrijk thema is voor Drenthe en voor ons als provincie en op deze manier wordt het thema in de schijnwerpers gezet. Elk “even” jaar is de uitreiking, maar het traject behelst twee jaar. Genomineerde projecten kunnen langer gevolgd worden en krijgen zo, veel aandacht. De organisatie moet in de komende maanden worden uitgewerkt. Het plan wordt op 1 oktober vastgesteld en dan begint direct de uitvoering.

Er zal als eerst een onafhankelijke, maar deskundige beoordelingscommissie worden samengesteld voor 1 januari 2008. De aankondiging en verspreiding zal ook voor 2008 plaats moeten vinden.

Actie + kosten

Opdrachtverlening door middel van aanbesteding, schrijven plan/bestek, samenstellen jury € 10.000,--.

Resultaat

Aandacht, publiciteit en waardering voor het thema WZW. Duidelijk maken welke relatie er tussen de fysieke (wonen) en sociale (zorg en welzijn) componenten is en hoe deze optimaal kunnen samenwerken.

6 Versterken van het bestaand beleid

Een half miljoen mensen sluit nauw aan bij “Mensen in het middelpunt” (beleid Cultuur en Welzijn), geeft uitvoering aan het actuele collegeprogramma en past binnen de eerste contouren van de sociale impuls. Daarnaast kijkt Een half

miljoen mensen nadrukkelijk verder naar het beleid ten aanzien van wonen (Ruimtelijke Ordening) en milieu. De afstemming heeft plaats-gevonden en gezamenlijke acties besproken.

Concreet versterkt de uitvoering van Een half miljoen mensen:

- de uitvoering van het convenant Wonen, welzijn, zorg (februari 2006);
- de ondersteuning van het WMO-beleid voor de gemeenten;
- de ontwikkeling van een (landelijk) woonkeurmerk gecombineerd met bijvoorbeeld veiligheid en energie;
- de ontwikkeling van lokale voorzieningen en diensten (regeling Multifunctionele Dienstencentra);
- de ontwikkeling van de lokale (digitale) loketten en andere digitale oplossingen;
- de uitvoering van de nota Mantelzorg en vrijwilligerswerk;
- de uitvoering van het landelijk dementieprogramma;
- de sociale integratie van statushouders;
- de uitvoering van de woonplannen.

Totale inzet 2007 € 400.000,--.

Wat gaan wij doen van 2008 tot en met 2010

Het uitvoeringsprogramma bij Een half miljoen mensen wordt per jaar geactualiseerd. Er wordt in principe gewerkt in de vijf uitgewerkte programma's, die een meerjarenplanning kennen. Zowel de thema's als de planning worden elk jaar geëvalueerd.

1 Ondersteunen van de drie regioplatforms WZW

De regioplatforms stellen zelf hun uitvoeringsprogramma samen. Op basis van dit programma worden er opdrachten verleend en budgetten samengesteld. Ervaringsgegevens is een budget van € 60.000,-- per regio per jaar.

Totale kosten 2008/2010 € 540.000,--.

2 Realisatie werkplaats WZW

Vanaf 2008 is de werkplaats WZW volledig operationeel. De (vervolg)opdracht, - werkplaats WZW deel 2 - zal met aanbesteding worden verstrekt.

De gevraagde diensten zullen driedelig zijn:

1. vraaggericht ontwikkelen en uitzetten van innovatieve concepten;
2. beheer van faciliterende instrumenten als de WZW-atlas;
3. ondersteuning van de actieve partijen op het gebied van WZW.

Totale kosten 2008/2010 € 230.000,--.

3 Versterken van de welzijnscomponent in het WZW-thema

Het programma dat leidt tot versterking van de welzijnscomponent kent drie fases. Vanaf 2008 wordt fase 2 gestart, in 2009 fase 3. De verschillende fases kunnen overlappend zijn:

- Fase 2: uitzetten en uitvoeren pilots aan de hand van inventarisatie fase 1;

- Fase 3: spreiding in Drenthe van de uitkomsten van de pilots, implementatie geslaagde projecten.
- De uitvoering geschiedt door partijen, die door middel van aanbesteding een opdracht hebben gekregen.
- Totale kosten 2008/2010 € 270.000,--.

4 Instellen van een stimuleringsbudget WZW

Voor 1 december 2008, 2009 en 2010 kan er aangevraagd worden voor de volgende rondes WZW. De criteria voor deze beleidsregel worden zomer 2008, na evaluatie van de 2007-editie, gepubliceerd. Er worden alleen projecten gehonoreerd die iets toevoegen. Wanneer het budget niet uitgeput is, wordt dit budget aan het volgende jaar toegevoegd. Deze procedure herhaalt zich in 2009 en 2010.

Totale kosten 2008/2010 € 360.000,--.

5 Uitreiken van de WZW-innovatieprijs voor het meest vernieuwende welzijnzorgwoonproject

Gedurende de beleidsperiode wordt er tweemaal een prijs uitgereikt. De prijs zelf bestaat uit een bedrag dat "extra" aan het project besteed kan worden. De totale kosten bestaan uit de kosten van organisatie (aanbesteed), het jurytraject, het communicatietraject en de prijs.

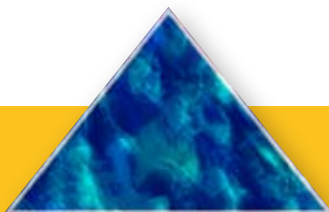
Totale kosten 2008/2010 € 100.000,--.

6 Versterken van het bestaand beleid

Juist in de uitvoering van een half miljoen mensen wordt er nauwkeurig aangesloten bij "Mensen in het middelpunt" (beleid Cultuur en Welzijn) maar ook, vanaf 2009 aan nieuwe ontwikkelingen. Welzijn en Zorg is één van de kansen in de Sociale Impuls en zal ook een rol spelen in de nieuwe structuurvisie, die vanaf 2008 ontwikkeld gaat worden.

Totale inzet Een half miljoen mensen in 2008 / 2010 € 1.500.000,--.

Voorwoord

Mensen leven gemiddeld langer en blijven langer gezond. Dat vereist een nieuwe kijk op de rol van ouderen en mensen met een beperking. Met deze notitie over de rol van de provincie Drenthe op het brede terrein van WZW wil ik in de komende bestuursperiode werk maken van ons beleid op dit terrein.

Het kabinetsbeleid is gericht op “meedoen”, het uitdagen van burgers tot ondernemend en actief gedrag, aandacht en zorg voor elkaar. Ik wil dit beleid ondersteunen en voorwaarden scheppen om mensen (eventueel met een hulpvraag) zo lang mogelijk zelfstandig te laten functioneren. Zo kunnen zij deel blijven nemen aan de samenleving en hun ervaring en deskundigheid inzetten. In het collegeprogramma hebben wij het belang hiervan in verschillende hoofdstukken beschreven.

De aanpak van dit vraagstuk vraagt om samenwerking op de drie beleidsvelden: WZW. Bij het verbinden van de fysieke (wonen) en sociale (zorg en welzijn) kant, kan juist de provincie een belangrijke rol spelen.

Met deze notitie presenteer ik een samenhangend (stimulerings)programma WZW en stellen wij als provincie middelen. Daarmee is helder wat onze rol en inzet is. Wij vinden het belangrijk dit kenbaar te maken aan onze partners: gemeenten, preferente instellingen, zorgkantoor/zorg-verzekeraar, woningcorporaties, zorg- welzijnsinstellingen en andere provincies. Met dit programma hebben wij een toetsingskader om subsidieverzoeken voor initiatieven goed te kunnen beoordelen.

Het uitgangspunt is dat samenhang en afstemming moet leiden tot een beter aanbod. Een aanbod dat naadloos aansluit en zelfs meebeweegt met de vraag van onze inwoners. Veel partijen zijn dan ook betrokken geweest bij de totstandkoming van deze notitie. Wij hebben gesprekken gevoerd met verschillende partijen om ideeën en knelpunten te horen. Er zijn sessies georganiseerd met een aantal preferente instellingen en met de leden van de statencommissie cultuur en welzijn. De Drentse gemeenten zijn geraadpleegd en twee brede interne werkbijeenkomsten zijn gehouden om draagvlak voor samenhangend beleid te creëren.

Anneke Haarsma,
gedeputeerde provincie Drenthe

1 Inleiding

De afgelopen jaren hebben wij veel aandacht besteed aan WZW. De Programmalijnen Wonen en leefomgeving en Participatie in de sociale agenda zijn daar voorbeelden van. Veel aandacht ging ook uit naar WZW in de woonplannen van de gemeenten en naar extra woningen met behulp van de knelpuntenpot. Binnen de herstructurering (renoveren of slopen: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)) is als speerpunt de toenemende vraag naar passende huisvesting voor de diverse doelgroepen opgenomen.

De motie van juni 2004 om het tekort aan seniorenwoningen in Drenthe op te pakken en deze een extra impuls te geven, heeft geleid tot het convenant wonen, welzijn en zorg. Dit convenant is in februari 2006 ondertekend door de Drentse gemeenten, de woningcorporaties en de provincie. Inmiddels is gestart met de uitvoering van het convenant.

WZW is een breed en complex terrein. Voor een samenhangend beleid is meer nodig dan het combineren van deze onderdelen. Wij zijn ons er van bewust dat een bredere aanpak en samenwerking van de grond moet komen, gericht op:

- verkeer en vervoer (mobiliteit);
- ontgroening en vergrijzing;
- leefbaarheid platteland;
- stedelijk wijkbeleid;
- ruimtelijke ordening en wonen.

Het maken van keuzes hierin vinden wij noodzakelijk om daadkrachtig aan de slag te kunnen gaan. In deze notitie ligt de focus op de combinatie van geschikte huisvesting voor

diverse doelgroepen (senioren, jongeren, statushouders, mensen met een beperking) met een passend voorzieningsniveau (ontmoetingsplek, winkel en school).

In hoofdstuk 2 beschrijven wij een aantal (landelijke) ontwikkelingen en trends die van invloed zijn op WZW. Hoofdstuk 3 laat zien dat de wettelijke rol van de provincie in het sociale domein bescheiden is, maar onze positie als middenbestuur biedt kansen om een zinvolle bijdrage aan de versterking van de sociale structuur te leveren. Ook laat dit hoofdstuk zien wat de ontwikkelingen op deze drie terreinen betekenen voor de toekomstige rol en werkwijze van de provincie. Wij moeten ons daarbij realiseren dat wij niet teveel tegelijk kunnen oppakken en dat de overheid niet alles op eigen houtje kan regelen. Alles wat wij gaan doen, gebeurt dan ook in samenspraak met onze partners: gemeenten, maatschappelijke organisaties, preferente instellingen en de burgers van Drenthe.

Het ontwikkelen van beleid op dit brede terrein vraagt om een duidelijke visie. Wat zijn de inhoudelijke uitgangspunten en wat willen wij bereiken op deze terreinen? In hoofdstuk 4 gaan wij hierop in. Zichtbaar moet worden waarom initiatieven al dan niet ondersteund worden.

In hoofdstuk 5 geven wij invulling aan de inhoudelijke uitgangspunten. Een aantal concrete initiatieven en ideeën is hier uitgewerkt.

Ten slotte geven wij in het laatste hoofdstuk een overzicht van de financiën.

2 Prognoses, ontwikkelingen en trends

Diverse factoren zijn van invloed op de vraag van de verschillende groepen naar dienstverlening, zorg en geschikte huisvesting. Demografische ontwikkelingen in Drenthe spelen hierin een belangrijke rol. Hieronder worden de meest recente gegevens weergegeven. Verder zijn maatschappelijke ontwikkelingen zoals de WMO en informatie- en communicatietechnologie (ICT) van invloed.

2.1 Demografische ontwikkelingen: het decor van 2025

Vergrijzing en differentiatie

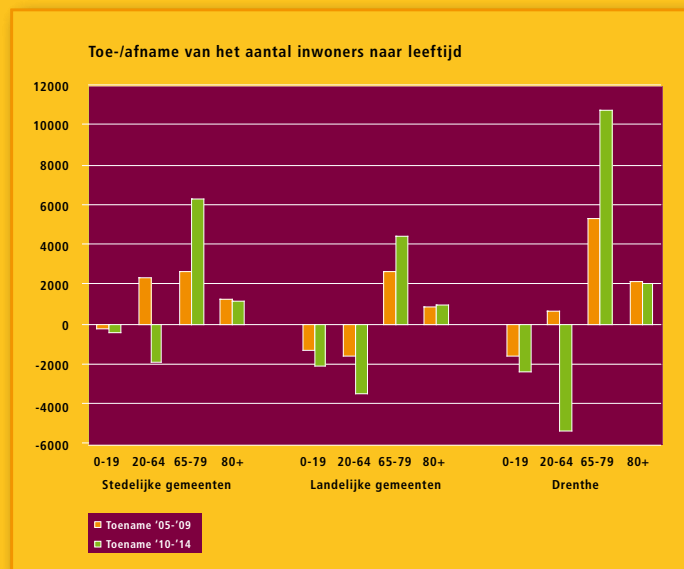
De inwoneraantallen zijn gebaseerd op de nieuwste bevolkingsprognose gegevens van de provincie Drenthe 2006. Op 1 januari 2005 bedroeg het inwoneraantal in Drenthe 483.500 personen. Verwacht wordt dat het inwoneraantal in 2010 zal groeien tot 489.828 personen en in 2015 tot 495.019 personen.

Stedelijke gemeenten

Assen, Emmen, Hoogeveen, Meppel en Coevorden.

Landelijke gemeenten

Borger-Odoorn, Aa en Hunze, Noordenveld, Midden-Drenthe, Westerveld, De Wolden en Tynaarlo.

Deze cijfers laten zien dat Drenthe sterker vergrijst dan Nederland: namelijk de groep van 65 jaar en ouder bestaat in 2010 in Drenthe uit 17% en in Nederland uit 15%. Voor 2015 zien wij dat deze trend doorzet: de groep van 65 jaar en ouder in Drenthe is dan bijna 20% en in Nederland ruim 17%. Wat opvalt is dat de vergrijzing zich sterker voordoet in de plattelandsgemeenten. Dit komt vooral door het geboorteen sterftecijfer. Van invloed is ook dat de positieve migratie zich in de steden voordoet. Verder trekken veel jongeren uit Drenthe weg om elders onderwijs (universiteit, hogescholen) te volgen of werk te zoeken.

Diversiteit en integratie

Los van de precieze omvang van de migratie verandert de samenstelling van de bevolking qua leeftijd enorm. Dit heeft vergaande consequenties, en biedt ook kansen, voor

WZW in Drenthe. Bijvoorbeeld kansen op het terrein van zorgeconomie, zoals hoogtechnologische ontwikkelingen, en toerisme. Dit levert werkgelegenheid en een economische impuls op.

Het aantal dementerenden gaat de komende jaren sterk toenemen. Ruim 20% van de groep van 80 jaar en ouder ontwikkelt dementie. Bijna iedereen in onze samenleving wordt daardoor geconfronteerd met iemand die dementeert. Op het terrein van WZW moeten stappen genomen worden om de groep dementerenden in de toekomst adequate ondersteuning te kunnen geven.

2.2 Trends en maatschappelijke ontwikkelingen.

Ontwikkelingen in de zorgsector

In de zorgsector zijn veel veranderingen in gang gezet:

- de modernisering van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)-sector: een deel van de AWBZ gaat naar het nieuwe zorgstelsel en een deel (1 januari 2007) is naar de gemeenten (WMO) gegaan. In grote lijnen gaat het om de terugdringing van de intramuralisering;
- de keuzevrijheid van de cliënt;
- met ingang van 1 januari 2006 één verzekeringsstelsel;
- een veel strakkere scheiding van wonen en zorg.

Maatschappelijke ondersteuning

Per 1 januari 2007 is de WMO in werking getreden. Het doel van de WMO is meedoen. Meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Het eindperspectief van de WMO is een samenhangend lokaal beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en op aanpalende terreinen. Voor mensen die langdurige, zware zorg nodig hebben is er de AWBZ.

In de WMO zijn de huidige welzijnswet, Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) gebundeld, aangevuld met overheveling vanuit de AWBZ van de huishoudelijke verzorging en een aantal subsidieregelingen (mantelzorg, diensten bij wonen met zorg). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de WMO.

Het kader van de WMO wordt gevormd door negen prestatievelden. De gemeenten moeten hierop hun beleid baseren en vastleggen in een vierjarig beleidsplan.

De raakvlakken voor WZW liggen vooral op prestatieveld 1: het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. En op prestatieveld 5: het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking (lichamelijk, verstandelijk of psychisch).

Inmiddels is een beleid in gang gezet waardoor mensen met een hulpvraag en ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, of vanuit een instelling weer zelfstandig gaan wonen (extramuralisering). Essentieel is dat mensen daadwerkelijk actief kunnen blijven deelnemen en mee kunnen doen.

Welzijn

Ook de welzijnswet valt met ingang van 2007 onder de WMO. Daarin is geen minimale inzet van gemeenten afgesproken. Mede daardoor is het voor burgers en anderen vaak niet altijd duidelijk wat zij mogen verwachten van het gemeentelijk welzijnsbeleid.

In de WMO komt het begrip welzijn terug in (een aantal van) de negen prestatievelden (bijlage 1). Daarnaast kent de WMO het zogenaamde compensatiebeginsel.

Het compensatiebeginsel geeft gemeenten de opdracht voorzieningen te treffen ter compensatie van de beperkingen

die hun burgers ondervinden bij zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Deze voorzieningen stellen burgers in staat om:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
- c. zich in hun omgeving te verplaatsen;
- d. andere mensen te ontmoeten en sociale verbanden aan te gaan.

Wonen

Zowel prestatieveld 1 als 5 van de WMO hebben te maken met geschikte woningen voor mensen met een beperking of een zorgvraag. De extramuralisering van de zorg leidt tot een grotere vraag naar geschikte, aangepaste huisvesting met de mogelijkheid tot ondersteuning of begeleiding. Naast geschikte huisvesting zijn bereikbare voorzieningen nodig om zelfstandig te kunnen wonen en aan de samenleving deel te nemen.

Het gemiddelde woonoppervlak per bewoner neemt toe.

Dit is voor een deel een welvaartsverschijnsel, maar ook een gevolg van een geleidelijke afname van het gemiddeld aantal personen per huishouding. Oorzaken van dit laatste zijn:

- a. demografie: het veranderen van de samenstelling naar leeftijd bij de bevolking;
- b. maatschappelijke ontwikkelingen: meer alleenstaanden en het langer zelfstandig blijven wonen van mensen met een hulpvraag en ouderen.

Mede daarom blijft de woningbehoefte de komende periode licht toenemen. De druk om tot verbouw en of nieuwbouw in aantallen te komen neemt wel af. Toenemende aandacht moet dan ook uitgaan naar de kwalitatieve prestaties. Belangrijk is om zicht te krijgen op de vraag van de (toekomstige) bewoners. Passende huisvesting zal voor

een belangrijk deel moeten voortkomen uit aanpassing van bestaande woningen en nieuwbouw voor andere woonvormen, woningtypen en woonmilieus.

Naast zicht op een duidelijk veranderende vraag is het nodig zicht te krijgen op het aanbod in Drenthe. Naast het corporatiebezit is er in met name de plattelandsgemeenten veel particulier woningbezit. Ook in dit segment is zicht krijgen op de mogelijkheden voor woningaanpassing belangrijk voor het langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

2.3 Conclusies: er tekenen zich drie hoofdlijnen af die van belang zijn.

Deze hoofdlijnen zijn ontwikkelingen, trends die zich voordoen en wat dus als een vaststaand gegeven beschouwd moet worden.

Vergrijzing

Uit de demografische gegevens blijkt dat de groep van 65 jaar en ouder de komende jaren enorm toeneemt in Drenthe, overigens in heel Nederland en zelfs Europa.

Duidelijk wordt dat het begrip “de senior” niet zomaar toegepast kan worden. Deze groep is gedifferentieerd en vraagt om maatwerk.

De (potentiële) beroepsbevolking (20-64 jaar) neemt af en het aantal jeugdigen in Drenthe daalt. Dit zijn logische effecten van de natuurlijke aanwas (de bevolkingsgroei bepaald door geboorte en sterfte) en van de maatschappelijke ontwikkelingen als individualisering, vergrijzing en extramuralisering. Een afnemend arbeidspotentieel kan leiden tot technologische innovaties om dezelfde arbeidsproductiviteit te kunnen handhaven of het kan leiden tot een hogere participatiegraad van vrouwen aan het arbeidsproces. Omdat vrouwen vaker

betrokken zijn bij mantelzorg of vrijwillige inzet kan dat gevolgen hebben voor de kansen op vrijwillige inzet en of mantelzorg.

Maatschappelijke ondersteuning, Landelijk beleid:

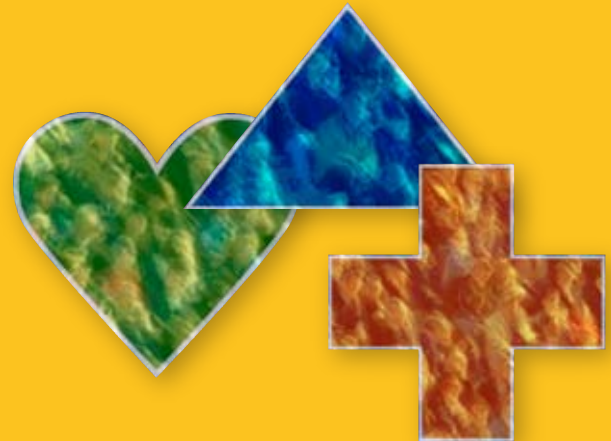
WMO - Meedoen!

Eigen initiatief en verantwoordelijkheid van het individu zullen nog belangrijker worden. Een terugtrekkende overheid zal het belang van het sociale netwerk versterken (WMO). De hulp van burens, familie, vrienden of kennissen wordt heel belangrijk. Dit biedt nieuwe kansen die verkend moeten worden (civil society).

Met name die mensen die langere tijd in een intramurale voorziening hebben gewoond, zullen ondersteund moeten worden om te integreren in wijk of dorp (sociaal netwerk).

Provincie Drenthe: plattelandsprovincie

Om in kleine kernen voorzieningen en activiteiten in stand te houden of te ontwikkelen is samenwerking nodig. Dit lijkt op “gespannen voet te staan” met de in gang gezette samenwerking in de zorgsector en met de keuzevrijheid van de consument.

3 De veranderende vraag naar welzijn, zorg en wonen

3.1 Huidige (wettelijke) taken op het terrein WZW

Welzijn

In de welzijnswet (1994) was omschreven dat de provincie verantwoordelijk is voor het steunfunctiewerk. Het gaat dan om activiteiten van de steunfunctie-instellingen, gericht op het ondersteunen van plaatselijke beroepskrachten en vrijwilligers in het uitvoerende werk. Uiteindelijk beoogt het welzijnsbeleid:

- meer ontplooiingsmogelijkheden om zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving te stimuleren, zodat mensen niet in een achterstandspositie terecht komen;
- verbeteren van de positie van mensen die in een achterstandspositie zijn geraakt;
- bevorderen van het welbevinden van personen in onze samenleving.

Zorg

Op het gebied van de zorg heeft de provincie wettelijke taken op het terrein van:

- ambulancezorg;
- Jeugdzorg;
- patiënten- en consumentenbeleid.

Wonen

- Ruimte voor alle gemeenten om via het Provinciaal omgevingsplan (POP) voor de eigen bevolking te bouwen. Daarnaast moeten stedelijke gemeenten ruimte krijgen voor groei van buiten de gemeente.

Behalve het aantal woningen gaat het ook om typen woningen en woonmilieus om te voorkomen dat er overschotten en tekorten ontstaan voor bepaalde (kwetsbare) groepen.

- Stimuleren van herstructurering (het renoveren en of slopen van woningen) met behulp van Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwingsmiddelen (ISV-budget).
- Via de huisvestingswet de mogelijkheid bieden om bij schaarste een speciale verordening te maken voor de toewijzing van woningen aan bepaalde doelgroepen (bijvoorbeeld statushouders).

3.2 Huidige provinciale rol

Door de jaren heen voeren wij niet alleen de wettelijke taken uit, maar pakken wij ook vanuit onze politieke en maatschappelijke verantwoordelijkheid problemen aan. De ervaring leert ons dat wij niet alleen oog moeten hebben voor behoeften op het gebied van dienstverlening (ontmoeting, maaltijdverzorging, klussendienst), maar ook voor vragen op het terrein van de zorg.

Ambities die wij naast de wettelijke taken hebben ontwikkeld:

1. Het stimuleren van de ketenvorming in wonen, welzijn en zorg om zo de extramuralisering een impuls te geven. Dat leidde tot het eerder genoemde convenant Wonen, welzijn en zorg. In Zuidoost-Drenthe is gestart met de uitvoering van het convenant. Dat moet uitmonden in een Uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg en een projectenlijst met afspraken.

In Zuidwest-Drenthe is ook een start gemaakt en in het regiovisie gebied Groningen-Assen loopt een vergelijkbaar traject. Wij ondersteunen deze ontwikkeling met financiële middelen.

Verder vinden wij het belangrijk dat wonen, welzijn en zorg in woonplannen een aandachtspunt is. Dit stimuleren wij door extra woningen beschikbaar te stellen uit de knelpuntenpot, bedoeld voor wonen met de garantie van zorg- en dienstverlening.

2. Het invullen van een provinciale betrokkenheid bij de WMO via drie hoofdlijnen:
  - Ondersteunen van gemeenten om de WMO uit te voeren. Hiervoor hebben wij subsidie toegekend aan de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG).
  - Samenwerken met betrokken overheden en organisaties aan twee prestatievelden van de WMO:
    - preventief jeugdbeleid en huiselijk geweld.
    - Samenwerken met betrokken overheden en organisaties aan vijf inhoudelijke thema's van de WMO: cliëntenparticipatie; wonen, welzijn en zorg; ICT en lokaal loket; vrijwilligerswerk en mantelzorg; civil society.
3. Het ontwikkelen van een provinciale visie op mantelzorg en vrijwilligerswerk. De afgelopen jaren hebben wij subsidie ingezet om deze beleidsterreinen te ondersteunen.
4. Het laten opstellen door het onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg van een Sociaal rapport. Hierin kunnen ontwikkelingen en signalen goed in kaart worden gebracht en als input dienen voor het opstellen van een sociale agenda (zoals is gebeurd bij de opstelling van Mensen in het middelpunt 2004-2008).
5. Het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid

voor andere taken, zoals participatie en integratie van kwetsbare doelgroepen. Ook geven wij aandacht aan voortijdig schoolverlaten en verkennen wij onze rol bij armoedebestrijding en diversiteit. Deze behoren tot de reguliere taken van preferente instellingen (STAMM, Enova en Zorgbelang).

6. Het stimuleren van diversiteit in wonen met behulp van woonplannen of subsidies (voor duurzaam bouwen) of met onderzoek.
7. Het uitvoeren van de regeling Multifunctionele Dienstencentra (MFD): de afgelopen jaren is er ongeveer € 1,8 miljoen uitgezet om de ontwikkeling van MFD's te stimuleren.
8. Het ontwikkelen van steunsystemen tussen bewoners op wijk- en dorpsniveau om de sociale samenhang te verbeteren. In het kader van burgerparticipatie worden verschillende projecten uitgevoerd door onder andere STAMM CMO Drenthe (lokale kracht) en de Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD) (dorpsomgevingsplannen).
9. Het bevorderen van deskundigheid en het ondersteunen van vrijwilligers. Dit gebeurt onder andere in de projecten KEN vrijwilligerswerk, Maatschappelijk betrokken ondernemen/ Netwerk BinD en Maatschappelijke stages van STAMM.

Onze plannen en ambities zijn dynamisch en daardoor aan verandering onderhevig. Bij het formuleren van beleid laten wij ons leiden door onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Om deze autonome taken op lokaal niveau tot ontwikkeling te brengen, is de inzet van financiële middelen noodzakelijk. Ook is intensieve samenwerking van betrokken van organisaties en overheden nodig om tot afstemming te komen. Als betrokken partner willen wij hieraan graag bijdragen.

3.3 WZW gebaseerd op de ontwikkelingen

Het ingezette beleid, zoals de invoering van de WMO, zal er toe leiden dat welzijn een kernfactor wordt in de keten van diensten, ondersteuning en zorg. De WMO vraagt om een brede visie op welzijn en vraagt om innovatieve kansen. Een visie en het ontwikkelen van beleid gericht op meer zelfredzaamheid en participatie zijn noodzakelijk. De regierol voor welzijn ligt bij gemeenten, maar wat is “welzijn”? In het woordenboek wordt welzijn omschreven als: “het ervaren van voldoening in de eigen levenssituatie”.

Om het begrip “welzijn” inhoud te geven en meer zichtbaar te maken, gaan wij ervan uit dat aan drie basisbehoeften moet zijn voldaan:

- de behoefte aan deelname aan de samenleving (voorkomen sociale uitsluiting, eenzaamheid);
- de behoefte aan het maken van eigen keuzes (verantwoordelijkheid);
- de behoefte aan veiligheid.

De preferente instellingen vertalen welzijn vooral in de eerste twee basisbehoeften. Ook vinden zij “bereikbaarheid van voorzieningen en het voldoen aan hulp- of ondersteuningsvragen” belangrijke aspecten van het begrip welzijn.

Welzijn hoort bij onze de samenleving. Zij heeft een duidelijke signaleringsfunctie en is vooral gericht op preventie. Welzijn krijgt in iedere gemeente haar eigen accenten. Alle welzijnsaanbieders zijn lokaal verankerd en meestal zijn met de lokale overheden meerjarenafspraken gemaakt. In veel gemeenten worden projecten uitgevoerd, soms met financiële ondersteuning van bedrijven, fondsen of anderen. Alle welzijnsprojecten hebben als doel het leveren van diensten, producten of activiteiten, zo dicht mogelijk bij huis. Mensen

moeten zo veel mogelijk in de eigen buurt kunnen blijven wonen. Hun wensen staan centraal.

Flexibiliteit van betrokken organisaties is noodzakelijk om snel en adequaat op gesignaleerde knelpunten of problemen in te kunnen spelen.

Met de modernisering van de AWBZ zijn inmiddels in de zorgsector veel veranderingen in gang gezet. Kern is de omslag van aanbodgericht naar vraaggericht werken. Belangrijk is om cliënten die niet of onvoldoende in staat zijn hun vraag aan te geven, hierbij hulp te bieden.

Het Regionaal Patiënten- en Consumentenplatform Zorgbelang Drenthe ondersteunt en informeert de diverse vrijwilligers van de lidorganisaties, met het uiteindelijke doel een sterkere en mondige hulpvrager in Drenthe. Mondigheid is vaak een voorwaarde voor deelname aan de samenleving.

De demografische ontwikkelingen en het beleid om mensen met een hulpvraag en ouderen langer zelfstandig te laten wonen, leiden tot meer vraag naar geschikte huisvesting. Daarbij hoort de mogelijkheid van gemaksdiensten (bijvoorbeeld maaltijdverzorging of tuinhulp) en eventueel zorg. Wel moet duidelijk zijn wat bedoeld wordt met geschikte huisvesting.

Verschillende begrippen en definities zijn hierover in omloop. Wij gaan uit van de volgende definities van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Bij deze rubricering wordt een hiërarchie verondersteld, waarbij eerst is nagegaan of er sprake is van verzorgd wonen en vervolgens of er sprake is van dienstverlening. (De hiërarchie gaat van veel tot minder/geen vorm van zorg- en dienstverlening.)

- Verzorgd wonen (ouderenwoningen met zorg). De bewoner kan gebruik maken van verpleging en verzorging in een bij de woning gelegen steunpunt, verzorgingshuis of dienstencentrum.
- Wonen met diensten (ouderenwoning met diensten). Bewoners kunnen gebruik maken van diensten uit een verzorgingshuis, dienstencentrum of steunpunt (niet van verzorging en verpleging). Wooncomplexen met een huismeester, receptie, recreatieruimte of een sociaal alarm worden hiertoe gerekend.
- Woningen met ingrijpende aanpassingen. Voor de persoon met beperkingen zijn speciale voorzieningen aangebracht (het gaat hier niet alleen om ouderen).
- Nultredenwoningen. Woningen die niet ingrijpend zijn aangepast, maar die wel zonder trap intern en extern toegankelijk zijn.
- Overige woningen. Alle andere woningen die niet speciaal geschikt zijn voor ouderen en geen ingrijpende aanpassingen kennen.

criterium voor verzorgd wonen of wonen met zorg is:

- de mogelijkheid tot gebruik van zorg;
- of het gebruik van zorg.

criterium voor wonen met diensten is dat een woning minimaal aan een van de volgende kenmerken moet voldoen:

- de mogelijkheid tot gebruik van huishoudelijke dienst;
- het gebruik van huishoudelijke dienst;
- receptie aanwezig;
- huismeester aanwezig;
- recreatieruimte aanwezig;
- kamers of bedden met zorgdienst.

Voor de mensen van 75 jaar en ouder met matige of ernstige beperkingen wonen in een ouderenwoning met zorg- en

dienstverlening. De behoefte aan zorg en dienstverlening wordt bij het ouder worden groter.

Bij de 55-74 jarigen is er nog geen sterke samenhang tussen wonen en zorg. De aanwezigheid van zorg- of dienstverlening kan wel een motief zijn om te verhuizen of juist in de oude woning te blijven. Er is ook een (grote) groep bewoners die in een geschikte woonvorm woont en geen lichamelijke beperkingen kent. Het is niet duidelijk of deze mensen uit voorzorg in een dergelijke woning zijn gaan wonen of dat deze ouderen een partner hadden die hulpbehoevend was en inmiddels is overleden. In ouderenwoningen wonen vooral eenpersoonshuishoudens, vooral in die woningen waar ook zorg wordt geboden (circa driekwart).

Wat kan de provinciale rol hierin zijn?

In de eerste plaats willen wij aansluiten bij visie en beleid van de Drentse gemeenten. Voor welzijn en zorg doen wij dat nu al door de inzet van onze preferente instellingen. Verder ondersteunen wij gemeenten (met menskracht en financieel) bij de uitvoering van de WMO. De welzijns- en zorgsectoren zijn betrokken bij de uitvoering van het convenant wonen, welzijn en zorg in Zuidoost- en in Zuidwest-Drenthe.

De provinciale rol richt zich vooral op de proceskant, het samenbrengen van partijen en het ontwikkelen van procesvaardigheden. Wij doen dat nu ook al, maar concretisering is nodig om deze rol transparanter en effectiever te maken.

- Het opstellen van een programma van eisen voor de preferente instellingen met een vast contactpersoon (accounthouder). Hiermee willen wij continuïteit en uitvoering van het werk bevorderen.
- Het werken aan afstemming en samenwerking tussen gemeenten, gericht op thema's met een regionale uitstraling. Een financiële bijdrage kan nodig zijn om deze

ontwikkeling te stimuleren.

- Uitvoeringsgericht aan de slag gaan: het werken aan en met regionale uitvoeringsprogramma's en specifieke investeringsprojecten. Daarbij is het belangrijk een gebied te kiezen dat past bij de schaal van het probleem en niet andersom. Draagvlak en consensus over een gezamenlijk probleem zijn in een regio belangrijk.
- Het financieel ondersteunen van Zorgbelang om empowerment verder te ontwikkelen.
- De inzet van de knelpuntenpot voor onder andere wonen met zorg en dienstverlening in relatie tot de woonplannen: gemeenten kunnen extra woningen bouwen voor deze doelgroep.

4 Visie

Beleid op de langere termijn vraagt om visie en samenhang. Naarmate de samenleving complexer en gedifferentieerder is, voldoen “one size fits all” producten (één manier of methode) minder. Hieronder staan de uitgangspunten die wij essentieel vinden om te kunnen bijdragen aan een leefbare samenleving in Drenthe. Deze zijn bedoeld om duidelijk te maken welke beleidsaccenten wij de komende jaren leggen op het terrein van WZW. Wij willen deze punten oppakken in samenwerking met gemeenten, preferente instellingen en maatschappelijke organisaties. Inzet van menskracht en middelen vanuit de provincie moet slagvaardig en flexibel zijn.

4.1 Inhoudelijke uitgangspunten

Centraal staan meedoen en meetellen in onze samenleving. Dat betekent dat mensen de mogelijkheid krijgen:

- contacten aan te gaan, een sociaal netwerk vast te houden of op te bouwen. Daarbij gaat het om het voorkomen van eenzaamheid;
- eigen keuzes te maken op het terrein van WZW. Voorwaarde is dat men hier toe in staat is en dat er ook iets te kiezen valt;
- een actieve maatschappelijke bijdrage te leveren. Gedacht kan worden aan betaalde arbeid, vrijwillige inzet, informele zorg, maar ook aan overdracht van kennis, cultuur en ervaring. Het actief bijdragen aan de samenleving hangt ook samen met het wegnemen van fysieke en financiële drempels en met het verhogen van (het gevoel van) veiligheid op straat;

- (zelfstandig) te wonen en deel te kunnen nemen aan de samenleving in Drenthe, vooral voor kwetsbare doelgroepen.

Door onze uitgangspunten loopt als rode draad de vraag: Wat is eigenlijk maatschappelijke participatie?

Maatschappelijke participatie staat voor allerlei positieve aspecten, zoals zelfbeschikking, productiviteit, zelfontplooiing, het vermogen tot betrokkenheid, sociaal contact en zelfrespect. Participatie heeft ook een maatschappelijke meerwaarde, bijvoorbeeld door het verrichten van betaalde arbeid, vrijwillige inzet of het verlenen van informele hulp. Persoonlijke betrokkenheid bij de samenleving draagt niet alleen bij aan zelfontplooiing, maar vormt in zekere zin ook het “cement van onze samenleving”. Deze betrokkenheid uit zich bijvoorbeeld in deelname aan culturele activiteiten, lidmaatschap van een vereniging of sociale contacten. Hiervoor verwijzen wij naar de notitie mantelzorg en vrijwillige inzet, waarin deze onderwerpen zijn uitgewerkt. Maatschappelijke participatie is geen plicht. Keuzevrijheid is belangrijk: volop meedoen aan de samenleving of zich langzaam terug te trekken uit het actieve leven.

We leven in een duidelijk veranderende tijdsgeest. Steeds meer wordt afgerekend op meetbare resultaten. Dit leidt tot meer concurrentie tussen maatschappelijke organisaties en het nemen van eigen verantwoordelijkheid van burgers. De maatschappij is voortdurend in beweging. Daarom is het goed om te analyseren welke kansen en bedreigingen zich in Drenthe voordoen.

4.2 Kansen en bedreigingen

Het imago van “rust, ruimte en groen” zal door steeds meer mensen hoog gewaardeerd worden. De kunst is om deze kwaliteiten te behouden en waar mogelijk verder te ontwikkelen.

In het jaarrapport “Zin in Drenthe 2015” (Trendbureau IF) komt naar voren dat:

- luxe leisure & wellness (sauna, thermobaden, kuuroorden) een zeer beperkte markt is en slechts geschikt voor enkele (private) projecten;
- kleinschalige zorg/leefgemeenschappen en -projecten gedijen;
- kernen te (re)vitaliseren zijn door een goede infrastructuur (zorgservicepunten);
- media benut kunnen worden voor samenlevingsopbouw;
- eigen lokale kwaliteiten, gevarieerde bevolking en leefstijlen een meerwaarde bezitten;
- nieuwe dorpen de kans moeten krijgen om te experimenteren met ruimte;
- verborgen verhalen (gebeurtenissen in het verleden die van generatie op generatie worden doorgegeven) het streekkapitaal vormen.

Kleinschaligheid en korte lijnen bieden kansen voor Drenthe. Tegelijkertijd is dat ook een valkuil. Dorpen dreigen leeg te lopen door het verdwijnen van voorzieningen die onbetaalbaar wonen.

Een aantal preferente instellingen noemde als kansen:

- sociale samenhang in Drentse dorpen. Inzet van Drentse burgers, vraaggericht; honoreren en ondersteunen particulier initiatief; verenigingsleven;
- de kleinschaligheid van Drenthe. Rust en ruimte bieden kansen voor welzijn;

- bundelen van krachten, regionaliseren van de samenwerking tussen provinciale organisaties en welzijn;
- eigen verantwoordelijkheid nemen met aandacht voor vergeten groepen.

Als bedreigingen worden genoemd:

- onbetaalbaarheid, ontoereikend voorzieningenniveau en onbereikbaarheid van voorzieningen;
- individueel aanbod geeft versnippering, ontbreken van maatwerk en samenwerking tussen professionals en burgers;
- afhankelijkheid gemeenten, onbekendheid zorgaanbod, toenemende vereenzaming, geen oog voor sociale cohesie platteland en onvermogen om eigen verantwoordelijkheid te dragen.

In opdracht van gedeputeerde staten is door het Onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg in 2006 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van leven en wonen in Drenthe. Waarom gaat iemand in Drenthe wonen en niet elders?

Als belangrijkste conclusie komt naar voren dat de kernkwaliteiten van Drenthe zijn: rust, ruimte en groen. Uit het raadplegen van het Drents Panel bleek dat mensen aspecten zoals gemoedelijkheid en sociale binding, heel belangrijk vinden bij leven en wonen. Men vindt dat nagenoeg al deze facetten in Drenthe, inclusief de genoemde kernkwaliteiten, aanwezig zijn. Dit is uniek en daarmee scoort Drenthe aanmerkelijk hoger dan andere provincies.

Vanuit de visie op Stedelijke Ontwikkeling in Drenthe komen onder andere kernwaarden als “leefbaarheid” en “noaberschap” naar voren. Bij de ontwikkeling van steden in Drenthe is een opvallende meerwaarde dat de natuur “in de achtertuin” ligt. Hiermee onderscheidt Drenthe zich van andere provincies.

5 Dit gaan wij doen

De ontwikkelingen binnen WZW, gekoppeld aan onze provinciale rol, betekent dat wij de komende 4 jaar gaan inzetten op 6 activiteiten:

1 Ondersteunen van de drie regioplatforms WZW

2007

De drie regio's kennen allemaal een eigen traject om invulling te geven aan het convenant Wonen, welzijn en zorg om te komen tot de ontwikkeling en uitvoering van een integraal regionaal programma. De regioplatforms bestaan uit gemeenten, woningbouwcorporaties, welzijns- en zorginstellingen en provincie. Ze krijgen elk ondersteuning door een bureau en een budget voor vernieuwende initiatieven.

Actie

Zuidoost:

- opleveren uitvoeringsprogramma (eind 2007) start uitvoering programma - Grontmij,
- uitvoeringsbudget (beheer secretariaat regioplatform) en
- start project "Blijvend thuis in eigen huis" - opdrachtverlening door middel van aanbesteding.

Zuidwest:

- ontwikkelen uitvoeringsprogramma - Grontmij.

Noord:

- uitvoeren pilots WZW-programma - Companen.

Aansluiten bij Uitwerking pilots in het kader van de regiovisie Groningen-Assen, specifiek de gemeenten Tynaarlo en Noordenveld.

2008-2010

De regioplatforms stellen zelf hun uitvoeringsprogramma samen. Op basis van dit programma worden er opdrachten verleend en budgetten samengesteld.

2 Realiseren werkplaats WZW

2007

Provinciaal expertisecentrum (bundeling van kennis en ervaring) waarbij de opdracht verleend wordt aan één organisatie, die vervolgens met andere organisaties (bijvoorbeeld door middel van uren van preferente en andere provinciale instellingen) de werkplaats vormgeeft.

Actie

Opdrachtverlening door middel van aanbesteding bestaande uit twee delen:

- deel 1: aanbesteding in 2007, looptijd 2007/2008

Resultaten deel 1:

- drie initiatieven in overleg met en daarna weggezet bij de regioplatforms;
- ontwikkeling van één digitale atlas "WZW" (samenhang met WMO-ontwikkeling);
- organisatie van minimaal drie themabijeenkomsten, lezingen of excursies, gevoed door onder meer de regioplatforms.

Specifiek in oktober een excursie met partijen (onder andere vijf gemeenten) uit Zuidwest-Drenthe en in december een themabijeenkomst, waarin het uitvoeringsprogramma van Zuidoost-Drenthe gepresenteerd wordt.

2008-2010

Vanaf 2008 is de werkplaats WZW volledig operationeel. De (vervolg)opdracht - werkplaats WZW deel 2 - zal met aanbesteding worden verstrekt. De gevraagde diensten zullen driedelig zijn:

- vraaggericht ontwikkelen en uitzetten van innovatieve concepten;
- beheer van faciliterende instrumenten als de WZW-atlas;
- ondersteuning van de actieve partijen op het gebied van WZW.

3 Versterken van de welzijnscomponent in het WZW-thema

2007

De welzijnscomponent is slecht ontwikkeld in de trits WZW. Dit blijkt uit onderzoek, bijvoorbeeld naar de woonplannen van de gemeenten, de ervaringen in de regioplatforms en het regiovisie onderzoek in Noord-Drenthe. Er zijn redenen aangevoerd maar geen oplossing. Door middel van opdrachtverlening willen wij in een drie fases de welzijnscomponent versterken.

- fase 1: interactieve inventarisatie welzijnsknelpunten op lokaal niveau
- fase 2: uitzetten pilots
- fase 3: spreiding in Drenthe

Actie

Fase 1 moet direct in 2007 starten en loopt tot medio 2008. Opdrachtverlening door middel van aanbesteding.

Resultaat fase 1:

Specifieke inventarisatie welzijnsknelpunten die direct uitmondt in voorstel van minimaal 3 “welzijnspilots”, startend in de loop van 2008. De “aannemer” zorgt voor

ondersteuning en samenhang, preferente organisaties als STAMM, ENOVA, Zorgbelang en SportDrenthe nemen binnen hun jaarprogramma een gedeelte van de uitvoering voor de rekening.

2008-2010

Het programma dat leidt tot versterking van de welzijnscomponent kent drie fases. Vanaf 2008 wordt fase 2 gestart, in 2009 fase 3. De verschillende fases kunnen overlappend zijn. Fase 2: uitzetten en uitvoeren pilots aan de hand van inventarisatie fase 1.

Fase 3: spreiding in Drenthe van de uitkomsten van de pilots, implementatie geslaagde projecten.

De uitvoering geschiedt door partijen, die door middel van aanbesteding een opdracht hebben gekregen.

4 Instellen van een stimuleringsbudget WZW

2007

Vernieuwende projecten vragen extra inzet. Kennis (ondersteuning vanuit de werkplaats) maar ook financieel. In de beleidsregel worden nieuwe initiatieven ondersteund. De beleidsregel wordt in overleg met de convenantpartners en gedeputeerde staten vastgesteld in oktober 2007 en wordt, voor de eerste maal op 1 december 2007 opengesteld.

Actie

vaststellen beleidsregel en publiceren beleidsregel; ontwikkelen folder en melden op de web-site.

Resultaat

Start van minimaal twee vernieuwende vormen van Wonen met Zorg- en Welzijnsdiensten. Energie en initiatief in het veld worden gehonoreerd met budget en met expertise.

2008-2010

Voor 2 oktober 2008, 2009 en 2010 kan er aangevraagd worden voor de volgende rondes WZW. De criteria voor deze beleidsregel worden zomer 2008, na evaluatie van de 2007-editie, gepubliceerd. Er worden alleen projecten gehonoreerd die iets toevoegen. Wanneer het budget niet uitgeput is, wordt dit budget aan het volgende jaar toegevoegd. Deze procedure herhaalt zich in 2009 en 2010.

5 Uitreiken van de WZW-innovatieprijs voor het meest vernieuwende welzijnzorgwoonproject

2007

Eén maal per twee jaar wordt er, tijdens een speciale WZW-avond in een WZW-week de innovatieprijs uitgereikt. wij willen laten zien dat het een belangrijk thema is voor Drenthe en voor ons als provincie en op deze manier wordt het thema in de schijnwerpers gezet. Elk “even” jaar is de uitreiking, maar het traject behelst 2 jaar. Genomineerde projecten kunnen langer gevolgd worden en krijgen zo, veel aandacht. De organisatie moet in de komende maanden worden uitgewerkt. Het plan wordt op 1 oktober vastgesteld en dan begint direct de uitvoering. Er zal als eerst een onafhankelijke, maar deskundige beoordelingscommissie worden samengesteld voor 1 januari 2008. De aankondiging en verspreiding zal ook voor 2008 plaats moeten vinden.

Actie:

Opdrachtverlening door middel van aanbesteding, schrijven plan/bestek, samenstellen jury

Resultaat:

Aandacht, publiciteit en waardering voor het thema WZW. Duidelijk maken welke relatie er tussen de fysieke (wonen) en sociale (zorg en welzijn) componenten is en hoe deze optimaal kunnen samenwerken.

2008-2010

Gedurende de beleidsperiode wordt er tweemaal een prijs uitgereikt. De prijs zelf bestaat uit een bedrag dat “extra” aan het project besteed kan worden. De totale kosten bestaan uit de kosten van organisatie (aanbesteed), het jurytraject, het communicatietraject en de prijs.

6 Versterken van het bestaand beleid

2007

Een half miljoen mensen sluit nauwkeurig aan bij “Mensen in het middelpunt” (beleid Cultuur en Welzijn), geeft uitvoering aan het actuele collegeprogramma en past binnen de eerste contouren van de sociale impuls. Daarnaast kijkt Een half miljoen mensen nadrukkelijk verder naar het beleid ten aanzien van wonen (RO) en milieu. De afstemming heeft plaatsgevonden en gezamenlijke acties besproken. Concreet versterkt de uitvoering van Een half miljoen mensen:

- de uitvoering van het convenant Wonen, welzijn, zorg (februari 2006);
- de ondersteuning van het WMO-beleid voor de gemeenten;
- de ontwikkeling van een (landelijk) woonkeurmerk gecombineerd met bijvoorbeeld veiligheid en energie;
- de ontwikkeling van lokale voorzieningen en diensten (regeling Multifunctionele Dienstencentra);

- de ontwikkeling van de lokale (digitale) loketten en andere digitale oplossingen;
- de uitvoering van de nota Mantelzorg en vrijwilligerswerk;
- de uitvoering van het landelijk dementieprogramma;
- de sociale integratie van statushouders;
- de uitvoering van de woonplannen.

2008-2010

Juist in de uitvoering van Een half miljoen mensen wordt er nauw aangesloten bij “Mensen in het middelpunt” (beleid Cultuur en Welzijn) maar ook, vanaf 2009 aan nieuwe ontwikkelingen. Welzijn en Zorg is één van de kansen in de Sociale Impuls en zal ook een rol spelen in de nieuwe structuurvisie, die vanaf 2008 ontwikkeld gaat worden.

6 Financiële Meerjarenindicatie

Bedragen in €	2007	2008	2009	2010
1 Ondersteunen van de drie regioplatforms WZW	120.000	180.000	180.000	180.000
2 Realiseren werkplaats WZW	90.000	80.000	90.000	60.000
3 Versterken van de welzijnscomponent in het WZW-thema	60.000	80.000	90.000	100.000
4 Instellen van een budget WZW	120.000	120.000	120.000	120.000
5 Uitreiken van de WZW-innovatieprijs	10.000	40.000	20.000	40.000
Totaal	400.000	500.000	500.000	500.000

Naast de financiële inzet is er ook personele inzet

Deze personele inzet is zowel vanuit de provincie als van de preferente instellingen. Nauwe samenwerking is nodig met de afdeling wonen. Bij de inzet vanuit de preferente instellingen moet gedacht worden aan bijvoorbeeld STAMM CMO Drenthe, Zorgbelang, BOKD en Enova. Inzet van deze instellingen is terug te vinden in hun jaarprogramma's. Voor eventuele onderzoeksvragen, meedenken of voor bepaalde vraagstukken het ontwikkelen van methodieken, kan in overleg een beroep op het onderzoeksbureau CWZ worden gedaan.

Voor diverse projecten zal vanaf de startfase moeten worden samengewerkt met diverse partijen, zoals gemeenten, welzijn en zorginstellingen of corporaties en zal in de verdere ontwikkeling, uitvoering een beroep op cofinanciering worden gedaan.

Literatuurlijst

1. Provincie Limburg: “de provincie en haar ouderen” (juli 2004).
2. SCP, mevrouw M. de Klerk: “de woonsituatie van ouderen”.
3. Provincie Noord-Holland: Uitvoeringsprogramma Sociaal Beleidskader “Welzijn werkt” (2005).
4. Gedeputeerde staten Drenthe: Collegeprogramma “werk maken in een veilig en sociaal Drenthe” (2004-2007).
5. PON Instituut voor Advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant: Blijvend thuis in eigen huis” (1998).
6. Provincie Groningen: Provinciale Regiovisie “Zorg in samenhang” 2003-2007 (2003).
7. Provincie Limburg: Sociale agenda 2005-2008 (2005).
8. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: “Ouderenbeleid in het perspectief van de vergrijzing” (2005).
9. Trendbureau IF: trendonderzoek, prognoses, visualisaties.
10. W. Derks, P. Hovens, L. Klinkers: Structurele bevolkingsdaling (2006).
11. Provincie Drenthe: Bevolkingsprognose Drenthe 2006 (2007).
12. Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg: “Leven en wonen in Drenthe, ‘t kon minder” (2007).
13. HKB Stedebouwkundigen: Visie op de stedelijke ontwikkeling in Drenthe (2007).

Afkortingenwijzer

AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
BOKD	Brede Overleggroep Kleine Dorpen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
MFD	Multifunctionele Dienstencentra
VROM, Ministerie van	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
VWS, Ministerie van	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
POP	Provinciaal omgevingsplan
VDG	Vereniging van Drentse Gemeenten
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten

